

1963 D II 78066 SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO)XXII. (16)

No. (štev.) 1

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

3. januarja 1963

Pogumno v novo leto

Petnajsto leto je minilo, odkar smo po letih begunstva začeli življenje izseljenec. Trd je bil začetek, strma je bila pot k ustvarjanju novega življenja.

Petnajst let smo napravili letno bilančo dela in življenja v izseljenstvu. Topot smo jo napravili za leto 1962.

Če bi napravili diagrame, t. j. po nazoritev našega dela in življenja v izseljenstvu s črtami, bi bil pogled na vsako leto posebej, kakor tudi za vseh petnajst let dokaj zanimiv. Začetki teh črt, ki bi začeli na najnižji točki leta 1948, bi se dvigali in nam prikazovali razvojno pot petnajstih različnih dob. Te črte bi nam prikazovale, kako smo iskali prve zaposlitve, kako menjali službe in iskali boljše, kako smo začeli ustanavljati obrtna in trgovska podjetja, kako prehajali iz emigrantskega hotela v začasná zasilna stanovanja, nato, v lastne domove, in kako smo ustvarjali cela slovenska naselja. Te črte bi tudi ponazorovale, kako je začela prva organizacija Društva Slovencev, kako se je razvijala, kako so nastajale nove organizacije in ustanove. Kmalu po letu 1948 bi bil tudi začetek črte, ki bi ponazorovala začetek in razvoj naših šolskih tečajev. Posebna črta bi kazala začetek in dvig našega tiska od prve številke Svobodne Slovenije na Silvestrovo, 1947 in prvega Koledarja Svobodne Slovenije za leto 1949. Krepko bi se dvignila ta črta in nam prikazovala množico knjig, časopisov, revij, knjig in brošur, ki so jih izdale v petnajstih obdobjih razne založbe.

Pestra in poučna bi bila slika, ki bi nam jo dali ti diagrami, odnosno ponazoritve našega življenja v črtah.

Trdimo, da bi bila kljub vidnim pomanjkljivostim za vsako leto posebej bilanca pozitivna, kakor tudi za vseh petnajst let skupaj. Mislimo tukaj bilanco o tem, kako smo si urejali novo življenje, gradili nove domove, ustanavljali organizacije, boljše svoj materialni položaj, vršili prosvetno in kulturno delo in ustvarjali nove življenjske pogoje.

Ne smemo pa pri vsem tem pozabiti, da smo od vsega početka poudarjali, da imamo mi kot ideološki izseljenci poleg naloge, da se narodno, kulturno in versko ohranimo, še to nalogo, da nadaljujemo borbo, ki smo jo začeli v domovini. Nadaljujemo vse dotlej, da bodo naši bratje doma mogli prav tako uživati svobodo in prav tako vzgajati nove rodove v svobodi in krščanstvu, kakor je to dano nam.

Ta naloga se nekaterim zdi pretežka za nas in naše razmere. Morda je bila ta bojazen vsaj navidežno osnovana tedaj, ko je bil komunizem v porastu, tedaj, ko je izgledalo, da je ni sile, ki bi se mu mogla postaviti nasproti in je bil njegov vzpon tolikšen, da so bili nekateri mnenja, da je le še vprašanje časa kdaj bo preplaval ves svet.

Danes je slika v osnovi spremenjena. Komunisti sami izgubljajo vero, da je po njihovem nauku mogoče rešiti človeštvo, siromaštva, neenakosti in ga privedi v pravičen družabni red. Komunistični vodniki Džilasovega kova priznavajo, da je nov komunistični razred slabši od nekdanje aristokracije, buržoazije ali kapitalistične družbe. Komunisti sami spoznavajo, da uničevanje svobode ne prinese sadov, in da je poskus uničevanja vere v ljudskih množicah ostal brezuspešen.

Če pogledamo sliko leta 1962 v svetlu, bi bila v osnovnih potezih ta: Na eni strani trije komunizmi — sovjetski, kitajski in jugoslovanski. Niti v sovjetskem, ki je neomejen vladar skoraj pol stoletja, ni uspelo dvigniti življenjske ravni ljudskih množic. To tudi ni uspelo kitajskemu in niti ne jugoslovanskemu, kljub milijardni dolarski pomoči. Na drugi strani pa vidimo čudovit vzpon tiste Evrope, ki naj bi bila začetek Združene Evrope, in ki živi v svobodi. Nista še minili dve desetletji od konec druge svetovne vojne, ko ta Evropa ni imela drugega kot ruševine, glad in pomanjkanje. V letu 1962 pa je bila življenjska raven ljudskih množic v teh evropskih državah višja, kakor kjerkoli v svetu.

Leto 1962 je tako prineslo nov do-

Kubanski ujetniki na svobodi

Po več mesecih pogajanj med new-yorskimi advokati James B. Donovanom (med drugo svetovno vojno je bil član štaba grala. Williama J. Donovana, šef strogo tajnega Oddelka za strateško službo. William J. Donovan je bil tudi v Beogradu nekaj tednov pred Hitlerjevim napadom na Jugoslavijo) in kubanskim rdečim diktatorjem Castrom, je končno za božič 1962 1113 kubanskih ujetnikov, ki so padli v roke Castrovim milicnikom ob ponesrečeni invaziji na Kubo, dobilo svobodo ter so jih z letali in ladjami prepeljali v ZDA. Donovan je Castru za ujetnike obljubil za 53 milijonov dolarjev zdravil in hrane za otroke. Z ladjami, s katerimi so ZDA prepelejale na Kubo ta tovor, so nazaj vozili ujetnike.

Poleg ujetnikov je Castro izpustil s Kube tudi 1000 njihovih sorodnikov. Objavil je, da bo odšlo s Kube še nadaljnjih 1000 ljudi, pa je potem to preklical. Na Kubi je ostalo v zaporih še šest ujetnikov, za katere pa Castro zahteva nadaljnjih 5 milijonov dolarjev. Na Floridi, kamor so prepeljali iz-

puščene ujetnike in njihove svojce, so se ob snidenju dogajali čustveni prizori. Zanimivo pa je bilo takoj, da ujetniki kljub 20 mesečnemu življenju v Castrovih ujetniških taboriščih, niso izgubili volje za nov napad na Kubo. Castro jim je zagrozil, da jih bo dal vse pobiti, če bi se znova držnili izkrcati se na otoku. Kennedy je sprejel v posebni avdienci pet glavnih vodij kubanske emigracije, med njimi tudi izpuščenega poveljnika invazijske sile. V Miami so priredili tudi veliko vojaško povorko ter so ob tej priliki izročili Kubanci Kennedyju v spomin svojo okrvavljeno invazijsko zastavo. Kennedy je ob tej priliki izjavil, da „vam zagotovem, da bom to zastavo vrnil kubanski brigadi v svobodni Havani“.

Zaradi številnih grozljivih izjav izpuščenih ujetnikov, njihovih vodij in meriških osebnosti, zlasti Kennedyja, da bodo Castra in njegov režim uničili, je sovjetsko časopisje in agencija Tass znova začela napadati ZDA in Kennedyja, da „se še vedno igrajo z idejo o napadu na Kubo“.

Nov razplet v Kongu

Svetovna javnost je minulo leto že skoro pozabila na Kongo, zlasti na odločnega predsednika kongoške bogate province Katange, Čombo. In še vedno ne bi nihče več ogovoril o njem in Kongu, če se ne bi razmere v tej afriški državi znova poslabšale, ko se je tajnik ZN U Thant znova zahotelo, na ameriško pobudo in zaradi nevarnosti sovjetskega posega v Kongo, vprašanje združitve Katange z ostalim Kongom reševati z nasilnimi sredstvi. U Thant je ukazal vojaškim oddelkom ZN, naj napadejo Čombovo provinco Katango in jo nazilno priključijo ostalemu Kongu. Prebivalstvo Katange je že ves čas od osvoboditve Konga izpod belgijske oblasti skrajno nezadovoljno z ZN in ZDA. Kakor je znano, je Katanga zaradi rudnikov zelo bogata provinca, medtem ko je doslej vse ostali Kongo živel le na račun te province. V Katangi vodijo rudnike tujci, medtem ko domačini v ostalem Kongu lenarijo, kakor pač vsi južnjaki, bodisi v Afriki, bodisi na katerem drugem delu sveta. Samo komunisti so pridno na delu, z vso moralno in finančno podporo iz Moskve. Ker hočejo ZN obdržati Kongo kot celoto in ker je ta celota gospodarsko in finančno odvisna predvsem od Katange, so si ne glede na vse neštete spomene o pravici samoodločbe narodov — plemo Katange nima nič

skupnega z ostalimi plemeni Konga — ZN zadali nalogo, nasilno priključiti Katango k ostalemu Kongu. Gospodarske in finančne koristi so dvignili nad načelo o samoodločbi.

Ko se je izvedelo, da prihaja v Kongo ameriška vojaška mislija, da bi pro- učila položaj in ugotovila, kolikšna je nevarnost novega sovjetskega posega v tamkajšnje razmere, so v Elizabetvillu, glavnem mestu Katange, uprizorili hude demonstracije proti Amerikancem in ZN. Čombejevi policijski oddelki so tudi napadli vojaške oddelke ZN ter se je tako začelo vojskovanje, ki se je vleče ves pretekli teden. U Thant je končno ukazal oddelkom ZN napasti tudi vladno palačo v Elizabetvillu. Čombe je pobegnil v Rodezijo, odkoder je zagrozil, da bo dal uničiti ves gospodarski potencial province, če ZN ne bodo prenehali s svojo invazijo.

Ker ima poleg Belgije tudi Anglija velike finančne in gospodarske interese v Katangi, je ta končno prejšnji petek opozorila U Thanta, naj opusti nasilno priključevanje Katange h Kongu. Anglija predlaga U Thantu, naj raje izkoristi Čombejevo ponudbo, da je pripravljen urediti vprašanje razdeljevanja dohodkov katangskih rudnikov z ostalim Kongom, se pravi z osrednjo vlado v Leopoldvillu.

Rakete Polaris za Anglijo in Francijo

V mestu Nassau na Bahamskem otočju v Karibskem morju sta se pred božičnimi prazniki sestala ameriški predsednik Kennedy in britanski predsednik Macmillan na važno konferenco, na kateri sta razpravljala o razmerah v afriškem Kongu in o vprašanju britanske atomske oborožitve.

Glede Konga sta ugotovila, da se je znova pojavila nevarnost sovjetskega posega v razmere v tej razrvani afriški državi, ki leži v sruu Afrike. Zato nameravajo ZDA skupno z Anglijo še bolj podpreti oddelke ZN, ki se tam nahajajo, da bodo mogli kakor koli združiti to področje v državno celoto. Če bi bilo potrebno, so ZDA pripravljene poslati tja tudi svoje vojaške oddelke, zlasti, če bo grozila Kongu sovjetska vojaška intervencija.

Kot druga točka konference pa je bilo vprašanje britanske atomske oborožitve. Anglija je pričakovala od ZDA pošiljke raket Skybolt (Blisk z neba), da bi z njimi oborožila svoje težke kaz, da je napredek človeštva v svobodi, in da je poskus komunizma, da bi reševal človeštvo z uničevanjem svobode, propadel.

To dejstvo in bilanca našega doseganega dela, naj nam v letu 1963 vlijeta novih moči in dasta novega poguma, da bomo vztrajali v delu in borbi vse dotlej, da bodo tudi naši bratje v sedaj zasluženi domovini deležni svobode in vseh dobrin Združene Evrope.

bombnike. Te rakete so opremljene z atomskim nabojem. V ZDA so medtem spreminili načrte in objavili, da se izdelovanje teh raket ne izplača, ker bodo v bližnji bodočnosti ti bombniki zaradi svoje počasnosti že zastareli in rakete Skybolt potem neuporabne za moderno vojskovanje. Anglija se je tako znašla pred nevarnostjo, da bo ostala brez primernega atomskega orožja, ker sama ni zmožna zaradi velikih stroškov izdelovati atomskega orožja. V tem oziru je popolnoma odvisna od ZDA, se pravi, je postala ameriški satelit, kar se ji doslej v zgodovini še ni nikdar zgodilo.

Zato je Macmillan stal pred težko nalogo: zagotoviti si od ZDA atomsko oborožitev, ne da bi mu mogli doma, v Angliji, očitati, da je zapravil vojaško neodvisnost države. Toda tega ni dosegel. Kennedy mu je odkrito sporočil, da se je odločil ukiniti načrt o oborožitvi Anglije z raketaми Skybolt in da je sklenil, da bo dal Angliji za njene podmornice rakete Polaris, toda brez atomskega naboja. Nad uporabo atomskih nabojev za rakete Polaris bodo ZDA obdržale izključno pravico. Macmillan ni mogel drugače, kakor sprizniti se z ameriško odločitvijo, ker je pač Anglija tudi v vojaškem oziru postala že drugovrstna sila.

Podoben predlog o oborožitvi francoskih podmornic z raketaми Polaris je Kennedy sporočil tudi francoskemu predsedniku De Gaulleu, toda ta končnega odgovora še ni dal.

I Z T E D N A V T E D E N

Čilska vladna kombinacija, ki jo sestavljajo konservativci, radikali in liberalci, bo pri prihodnjih splošnih volitvah nastopila kot narodna demokratska fronta s skupnim predsedniškim kandidatom, ki bo verjetno radikalni senator Julio Duran. Krščanski demokrati so se zavzemali, naj bi opozicijske stranke postavile tudi skupnega kandidata, pa v svojih prizadevanjih niso uspeli, kajti komunisti so napovedali, da bo pri prihodnjih volitvah njihov predsedniški kandidat znova levičar Salvador Allende, kakor je bil leta 1952 proti Ibañezu, leta 1958 pa proti sed. predsedniku Alessandriju. Sprčo takega položaja bodo krščanski demokrati nastopili zopet samostojno in sicer s svojim kandidatom senatorjem Eduardom Freyem.

V Brazilju se je že razveljala propaganda za plebiscit, ki naj 6. januarja prihodnje leto oloči ali bo Brazil imel znova predsedniški sistem, ali pa obdržal dosedanj parlamentarni sistem, s katerim je parlament omejil oblast sed. predsedniku Goulartu po odstopu biv. predsednika Quadrosa. Skoro gotovo je, da se bo večina ljudstva izrekla za vrnitev na predsedniški sistem, toda Narodna demokratska zveza, druga največja brazilska stranka, se zavzema za uvedbo novega sistema, ki naj bi predsedniku omejil oblast samo glede določanje zunanje politične smeri ter določanja ministrov in izdaje denarnih deviz.

V Peruju so komunistični elementi v zadnjem času nabujali kmete na oborožene spopade z orožništvom v okrajih Cuzco, Junin in Pasco. Oblasti so proti izgnanim nastopile z vso odločnostjo ter v navdženih krajih proglasile tudi obredno stanje.

V Mehiki so v parlamentu izglasovali zakon, po katerem bodo delavci in namesčenci soudeleženi pri dobičku podjetij, v katerih so zaposleni.

Jugoslovanski rdeči maršal Tito se je pred božičnimi prazniki vrnil v daljših počitnic v Sovjetski zvezi, kjer so mu kot zaslužnemu komunistu izkazovali največje časti. Od odhoda iz Sovjetske zveze ga je od Moskve do Kijeva spremljal sam Hruščev. Skupno poročilo o razgovorih med Hruščevom

in Titom navaja, da so odnosi med obema državama zelo dobri. To potrjuje tudi dejstvo, da je Hruščev sprejel Titovo povabilo, da bo preživel svoje počitnice v Jugoslaviji. Tito bo tudi po tem sestanku s Hruščevom imel svoje bodne roke za vzdrževanje svojih odnosov z zahodom, ker tako bolje in več koristi svetovnemu komunizmu.

Na prvem zasedanju nove francoske poslanske zbornice je bil izvoljen za predsednika De Gaullevec Jacques Chaban Delmas. Za njegovo izvolitev je glasovalo 287 poslancev, socialistični kandidat Eugen Montel je dobil 114 glasov, komunist Waldeck Rochet pa 42. Vodstvo francoskih krščanskih demokratov — Ljudsko republikansko gibanje — je objavilo sporočilo, da opušča opozicijsko stališče proti De Gaullovi vladi, ker želi zagotoviti Franciji „močno in stabilno vlado“. Pravi, „da velike spremembe, ki nastajajo v državi, izključujejo sleherni vrnitev v preteklost in zahtevajo nastanek nove sile, ki bo zmožna zagotoviti bodočnost demokracije, potem, ko bo prenehalo stanje sedanje začasnosti.“

V Tunisu so odkrili zaroto proti sedanjemu predsedniku Habibu Burgibi. Med glavnimi zarotniki je Lahar Chraiti, ki se je skupno s predsednikom boril za neodvisnost Tunisa in je imel od sedanje vlade velike ugodnosti.

Hruščev je poslal zahodnonemškemu kanclerju dr. Adenauerju pismo, v katerem ga obkrožuje namer za rušenje dobrih odnosov med Sovjetsko zvezo in ZDA. Borska vlada je objavila, da je omenjeno pismo žalitev zahodnonemške vlade. V izjavi zavrača nato vse očitke Hruščeva. Isto je storila tudi ameriška vlada.

Indijci in Pakistanci so v obojestransko zadovoljstvo zaključili prvi del razgovorov glede Kašmira. Dogovorili so se, da jih bodo nadaljevali 16. januarja.

ZBORNİK SVOB. SLOVENIJE za leto 1963

je po splošni sodbi rojakov knjiga, brez katere ne sme biti nobena slovenska hiša, noben slovenski dom, noben slovenski izseljenec!

Sibirska zima v Evropi

Med tem, ko imamo v Argentini neznošno vročino — v soboto dne 29. decembra — je v Bs. Airesu celo v senci dosegla višino 38 stopinj, je po vsej Evropi huda zima. Vsa Evropa od Skandinavije pa do Sicilije in Španije je odeta v debele plasti snega. Tudi Slovenija in ostali deli Jugoslavije.

Po nekaterih evropskih državah so v zadnjih tednih divjali siloviti snežni viharji. Zaradi mraza je v Evropi došlo umrlo že nad 200 ljudi; saj je ponekod temperatura padla na 30 stopinj pod ničlo.

Pisma, ki prihajajo iz domovine, vsa

Iz življenja in dogajanja v Argentini

„Leto politične, ustavne, gospodarske, pa tudi moralne krize,“ so za minulo leto zapisali nekateri buenosaireski listi, ko so naštevati važnejše dogodke, zlasti odstavitve ustavnega predsednika dr. Frondizija dne 29. marca, zatem pa tri vojaške revolucije, ki smo jih imeli meseca aprila, avgusta in septembra in še zadnji poskus v vojnem letalstvu, ki je tudi imel za cilj spremembo sedanjega stanja.

Ti politični in vojaški pretresi so imeli za posledico močno poslabšanje gospodarskega položaja. Cene so se začele dvigati, začela se je javljati tudi brezposelnost.

V tako težkih okoliščinah vlada išče poti in možnosti za povrnitev v ustavno stanje z izvedbo splošnih volitev. Prav sedaj ima notranji minister dr. Martinez znova razgovore s predstavniki političnih strank glede izvedbe političnega programa vlade. Pri ministru dr. Martinezu so bili že obojni radikali, predstavniki sredinskih strank in konserv-

rim čitajo, da so komunisti ali pa vsaj tveči. Čeprav imajo vsi pohvalno besedo za nedavno objavljeno politično zakonodajo, so vendar mnenja, da v splošnem na zadovoljuje ter da jo je treba še bolj poenostaviti. Dr. Frondizijevi intrinzični radikali so pa ministru sporočili, da sedanjí čas zahteva dejavnost, ne pa razgovore. Vrnitev v ustavno življenje je treba izvesti odločno ali s povrnitvijo dr. Frondizija v predsedniško palačo, ali pa s takojšnjo izvedbo volitev.

Predstavniki sredinskih strank so dr. Martinezu opozorjali na nevarnost, ki jo za demokratsko življenje predstavlja obstoj totalitarnih skupin, ki si na vso moč prizadevajo, da bi se povrnila na oblast ter si jo potem prigrabile za nedogledno dobo. Ne verjamejo, da bi se peronisti v teh letih tako spremenili, da ne bi oblasti izrabljali proti demokratskim političnim skupinam tako, kakor so to delali pred osvobodilno revolucijo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

SLOVENCI PO SVETU
KANADA

Krščeni so bili: Rosemary Lebar, hčerka Stanislava in Marije r. Bac; Aleksandrija Nenci Slosel, hčerka Ivana in Mary Anne Sielski; Michael Stanley Pintar, sinček Staneta in Eme r. Kikelj; Jože Viktor Bewk, sinček Kazimira in Nade r. Špilar; Suhreća Marija Terzić, hčerka Faika in Sanke r. Karagić; Gordan Peter Šimun Čizmešija, sinček Vinkota in Dragice r. Sert; Marijan Peter Godler, sinček Marijana

in Uršule r. Goričan; Ivan Soronja, sinček Pavla in Jožice roj. Suhadolc.

Poročili so se: George Orlov in Ana Novak; Orlando De Benardi in Olga Gorjup; Jože Dermastja in Maria Magdalena Neuert; Karel Hori in Emilija Lang.

Slovenski lovci v Torontu so pa res kampiljci. Na letošnjem lovu so na čelu z ing. Grmekom ubili kar dva losa in enega medveda. Lahko si predstavljate, kako ponosni so se s svojim plenom vrnili v Toronto.

SLOVENSKA DEKLJSKA ORGANIZACIJA
in
SLOVENSKA FANTOVSKA ZVEZA
v San Martinu

Sobota, 12. januarja 1963, ob 20,30 v letnem gledališču Slov. doma Córdoba 129

FRANC S. FINZGAR:

DIVJI LOVEC

Drama v 4. dejanjih, ki se godi leta 1848.

Režija: M. Marolt. Scena: Andrej Makek

SREČNO IN BLAGOSLOVLJENO NOVO LETO ŽELI VSEM ROJAKOM
P. NOVAK

NOVI HLADILNIK
BLED 63

sestavljen iz najboljšega materiala. Po svoji obliki in opremljenosti prekaša vse dosedanje.

Ako ga še nimate, nabavi si ga pri

P. NOVAKU

kakor tudi vse drugo za dom.

Naznanjam, da sprejemam vsa pravila in celotno zamenjavo hladilnikov in T.V. aparatov.

Cerrito 2245 Lomas del Mirador

CENA — KVALITETA — DOLGOROČNO ODPLAČEVANJE

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.
Cangallo 1642
T. E. 35-8827 Buenos Aires

Srečno novo leto 1963!

Bazar y Ferreteria

TRIGLAV

F. Tomazin — M. Šter

Bermudez 2593 V. Luzuriaga
San Justo

NAROČAJTE IN ŠIRITE
SVOBODNO SLOVENIJO

†

V domovini je 27. novembra nepričakovano umrla naša tiha in skromna mama in stara mama, gospa.

FRANČIŠKA GUŠTIN

Vsem znanecem jo priporočamo v molitev.

Žalujoči soprog Franc in otroci: Franc, Jože, duhovnik, Marija, Ciril, Pepca, Anica in Miha, skupaj z vnuki in ostalimi sorodniki.

Buenos Aires, Pariz, Mokropolje pri št. Jerneju.

PRIJATELJI SLOVENSKE MISSIONARJEV!

NI LEPŠE PRILIKE PODPRETI JIH V NJIH NAPORIH KOT

12. MISIJONSKA VELETOMBOLA

Obenem pa se Vam nudi možnost, da zadenete kako lepo stvar, saj bo na prireditvi

500 TOMBOLSKIH IN 40 MISIJONSKIH DOBITKOV!

NA SVIDENJE, 6. JANUARJA!

V SALEZIJANSKEM MLADINSKEM DOMU V RAMOS MEJIA!

„Anton Azbe in njegova dela“ je bil naslov razstavi, ki so jo v Ljubljani odprli v začetku oktobra v spomin stoletnice rojstva znamenitega slovenskega slikarja Antona Azbe. Namen razstave je bil dvojen: pokazati mojstrove lastna dela, nato pa najbolj značilna dela Azbetovih učencev v Evropi in obeh Amerikah.

OBVESTILA

V soboto, 5. januarja bo skupni bižni sestanek SDO in SFZ na Pristavi v Morónu ob 18. uri. Vabljeni so vsi člani in članice iz vseh odsekov.

Izlet Družabne pravde na otok Hia-watha bo v nedeljo, 20. januarja (in ne 13. januarja kot je bilo prvotno javljeno). Odhod iz pristanišča v Tigrah ob 9. uri s posebno motoriko. Povratek ob 19. uri. Vabljeni vsi rojak!

ARBITER

splošno pravna pisarna v Buenos Airesu

po v mesecu januarju zaprta zaradi počitnic

Srečno in blagoslovljeno novo leto,

želj vsem članom in rojakom po svetu

uprava SLOVENSKEGA DOMA v Carapachayu

Srečno in veselo novo leto želi vsem rojakom

krojaštvo

JOŽE PRAZNIK

Vieytes 162, T. E. 242-3610 Banfield

LOJZE NOVAK

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO BUCARI & GALLETTI

Avda de Mayo 302 T. 658-7083 Ramos Mejia

SREČNO NOVO LETO 1963

Vse za dom, in kot vedno, najboljša kakovost in najboljše znamke TV, hladilniki, šivalni in pralni stroji, štedilniki itd. Cenjenim odje. malcem sporočamo, da tudi že lahko postrežemo z najboljšim pohištvo vseh slogov, kakor tudi z velik, izbiro kuhinjskega pohištva po najugodnejših cenah in z dolgoročnim odplačevanjem.

Naša ponudba za srečnejše leto 1963 TV velikega aparata (gran angular), sestavljen iz najboljšega uvoženega materiala po 1500 pesov na mesec.

Obiščite nas in prepričajte se!

†

Prijateljem in znancem sporočamo žalostno novico, da je dne 5. decembra 1962 v 80. letu starosti umrl v Bukvici naš dober mož, skrbni oče in stari oče, gospod

ANDREJ KEBER

K zadnjemu počitku so ga položili na domačem pokopališču dne 6. decembra 1962.

Naj počiva v miru!

Za njim žalujejo

v domovini: žena Viktorija roj. Žigon ter otroci: Armida, Alojzija, Silvija, Mario, Ana in Salvo; v Argentini pa: sin Kazimir z ženo Heleno in vnukoma Andrejem in Ano-Mirjam ter družini Žigon in Bradač

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

Ob pol osmih se je začel lov. Sivec so lovci nasuli poln žep nabojev; vsi so bili prijazni z njim. Sicer se niso prav nič zmenili zanj in je bil vesel in se nadejal najlepših uspehov. Edini Poznik se mu je približal in mu rekel: „Duša verna! Pazi se. Vlekli te bodo. Na zajca pod grmi ne streljaj.“ „Ne boj se,“ je odvrnil in prikimal Sivec. Lovci so se razgrnili s ceste v goru. Psi so zavohali sledi. Nekaj strelcev je jeknilo, nekaj razgretim glasov je bilo čuti:

„Zajec lev, nazaj, zajec desno.“

Učitelj je opazil, da je sam; videl je, da je planilo iz grma. Ni pa utegnil, da bi sprožil. Potem je sunilo ob njem. In tedaj je ustrelil. Žival je izginila. Nad Sivecovo glavo v votlem hrastu je godrnjalo veselo, neugnano. Sivec je videl vervečo in sprožil. Veverica je šinila z vej na tla, s tal po deblu v veje in nato z veje v vejo naprej. Sivec je strastno begal za bežečo zverjajo, streljal, se uverjal, da je zadel. Padlo pa ni nič. Utrujen je sedel in vzel novih nabojev. In zdaj je videl: naboji so imeli vzgalmike in smodnik, svınca pa ni bilo v njih.

V drevesu nad njim je godrnjalo veselo, neugnano.

„Hudič,“ je ušlo teokrat jezno učitelju, „nekaj moram ustreliti, pa če mi puško razžene.“

Napolnil je dva naboja z drobnim, ostrim peskom. Ko je opazil veverico, je meril dolgo. Počilo je, Dolgorepa žival je padla ob deblu v mah.

„Tako,“ je zapelo v učitelju, „čast sem otel!“

Veselo je prožil nato naboj za nabojem v hladno jesensko jutro. V hrastu nad njim je utihnilo. Gori više na zeleni trati je stal notar Bradač in vzklilnil:

„Glej no, kakle lep goban!“

Sklonil se je ponj. Pa je bila mušnica, pasja.

„Hudič,“ je zaklel mož. Veselo je godrnjalo v bližini.

Bradač je rekel o gobi:

„Morda pa le ni bila pasja.“

Ilekal jo je, a je ni našel več.

Tisti dan je najboljši lovec in lovski šaljivec skupil svojo. Sam ni vedel, kdaj in kako, toda vpricho Koširja, Poznika, koncipijenta Povšiča in župnika Kraglja je pogodil glavarjevega psa... poštar Mlakar.

Ob mraku so se lovci vrnili. Pred hišo je stala Helena in se nasmehnila Pozniku:

„Veliko sreče?“

„Petkrat streljal, enkrat zastoj,“ je vedro odgovoril.

„Ste pač trudni zdaj.“

„Kakor vol. Pa to je zdravo.“

„Greste k Zofiji?“

„Po navadi.“

Molčala je za trenutek. Nato je rekla, sileč se na šalo:

„Če bi želela, da nočjo ne hodite k Zofiji, ali bi vendarle šli?“

„Nočjo že,“ je dejal, „ker sem lov-cem besedo dal.“

„Ah, taka beseda!“ je rekla zbadljivo.

„Meni je vsaka sveta,“ je odgovoril in pristavil:

„Lahko, noč!“

„Ali boste prišli tudi podoknico pet?“ je vprašala bolno za njim.

„Pridem, če želite,“ se je zasmeljal. A ni prišel. Tisto noč mu je izdahnil prijatelj Tine Jamec...

Bila je zadnja noč pred Tinetovim pogrebom. Poznik in Sivec sta bedela in stražila pri Jamčevih. Še to zadnjo noč je hotel spati Jamec v domači bajti...

Poznik in učitelj sta sedla pred hišo na klop. Zakaj notri v sobi pri mrliču se še ni bila razkadila zatohlost ljudi, ki so prišli kropit, molili do polnoči in pili žganje v črni kavi in brez kave. Zdaj je bil ostal Tine sam z materjo, z ženo, ki je mrtve preoblačila, in z mrliškim oglednikom, ki je smrče spal za pečko, omočen od preoblega žganja...

Noč... tiha, toga... Trudno je ugasnilo kdovekdaj šumenje murnov, mehka meglica je prepredla nebo in popila zvezde. Vsepovsod mirna, umerjena tema. Le rdeče zastirto okno je

kakor oko, mrtvo, ki ne gleda, ne sanja v mraku, le topo bulji iz črnih sten v Poznika in učitelja, ki sta verna stražarja. Sivec se je izvil iz osrčja:

„Tine! Kako je zdaj? Dobro?“

Kakor da se je v noči nekaj prebudilo, zagibalo, se zgostilo v besedo in oddahnilo:

„Dobro!“

Tudi Poznik in učitelj sta imela svoje žganje na klopi med seboj, a pil je geometer sam. Dolgo sta molčala...

Prva rosa pada v travo. Z veje je kanilo, votlo, kratko, težko. Megla se je povlekla mimo. Nekak moten soj se je razlil po lazu. Iz teme v bližini kipi grm belih georgin. Tik ob greznici so pognale bahato, in košato. Po lazu pa mrli belo. Laz je gladko košen, kakor obrat. Podlesek je pognal, cvet ob cvetu. Žalosten cvet! Nima zelenega lističa. Samó cvet ima. Čemu mu lističje zeleno? Bi se li krepil za sneg, za zimo? Čemu bi živel brez sadu? Cvete in živi in se ni še osul in je že segnil v jesenski vlagi. Prav kakor človek, ki leži v sobi za rdeče zavešenim oknom in je živel in se ni osul in bo gnil v jesenski vlagi...

V tihi in hladni noči, je do srca zavonjalo po gnilih, po gljivah, po trudu drobnih delavcev, ki rušijo vsepovsod v listu in cvetu in sadu, v krvi in drobu in mozgu. Strašen vonj smrti, jeseni, grobov...

Ali ni vzdihnilo v noči? Kaj je vzdihnilo? Ali se je vzdramil mrlič, dvignil glavo iz blazin, odprl oči in zo-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: **Milos Sitar**
Redactor: **José Kroselj**

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires,
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 2324

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 688.209

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1962: za Argentino \$ 650.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, s pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7212

pet legel? Kako je to strašno čudno, če je človek mrtev! Tine, kako je to? Ali je dobro ali je tesno ali ni nič? Kako to, ni! Okoli je noč. Tiha, kakor začarana. Nič je ni. Tema je. A vendar je, je noč. Saj govoriš saj dihaš kakor s pljuči, saj sanja. Notri v sobi za zagrnjenim oknom pa je nekdo, ki je bil še pred osemindesetimi urami in ga zdaj ni prav nič. Nima pljuči, ne diha, ne sanja, ne vzdihne...

Poznik je prinesel cilarico žganja k ustnicam in pil. Sivec ob njem se je kakor prelomil v pasu od bolečine in vzdihnil:

„O Jezus, kako je dolga noč!“

Geometer je menil:

„Pi, bridka bo, a krajša!“

„Nisem vaju žganja.“

„Ali sem ga jaz? V temi nagneš, piješ. Ne veš, kaj piješ. Kakor bi vodo.“

Sivec je zmajal z glavo. Geometer si je prižgal cigareto in iztegnil noge predse.

„Kmalu se bo svitalo.“

„Ali se bo?“

Daleč nekje je kukuriknil prvokrat petelin. Poznik je začel govoriti tiho, zaspano:

„Ali si kdaj občutil, da lepa pesem dehti?“

„Kako more pesem dehteti!“ je vprašal učitelj.

„Dehti!“ je ponovil Poznik uporno. Vso noč je pil. „Dehti, kakor rože, kakor zemlja, kakor solze in kri. Saj tudi grob dehti.“

(Se bo nadaljevalo)